

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no s'tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.

Fora. 8 " trimestre.

Un número sol. 0'20 ptas.

Anuncis á preus convencionals.

LA ÚLTIMA Y MES PRÁCTICA INVENCIO

TOT HOM ES CAPÁS DE PRODUHIR FOTOGRAFIAS MAGNÍFICAS AB

LA CÁMARA FOTOGRÁFICA "KODINET"

Es la cámara mes perfecta y práctica qu'existeix. Tots los coneixedors que l' han vist y s' han servit d' ella diuen, unaniment, qu' es una maravella. Ab privilegi en tots los pahissos del mon. Fa la fotografia cuadrada, rodona ó de diferent forma. Conté una gelatina que s' poden pendre 25 fotografias sens obrir ni carregar la Cámara.

Las fotografias, perfectament agudas y claras, poden engrandirse fins 15 x 20 centímetros. Está ben construida y acabada ab molt gust, essent la part principal de alumini y es molt lleugera. Pot durse á la butxaca. Son maneig es tan sencill qu' ab las instruccions ilustradas que acompanyan cada aparato, calsevol noy ó noya pot produhir y acabar complertament tota la fotografia.

Tot lo que ha de ferse es apretar un botó y queda presa la fotografia.

Com garantia de las excelents qualitats y condicions de la «Kodinet» prometém retornar l' import rebut y pagar los gastos de ports, d' anada y tornada, si l' aparato no dongués los mellors resultats.

PREU: complert, 25 pessetas.

Se remet á tots los pahissos, port pagat y lliure de drets, contra 'l rebibo del import. La mellor manera de remetre fondos es per medi de billets del Banch d' Espanya, en carta certificada.

DIRECCIÓ: E. C. BENEDIKT Y CIA., 27 ANN ST., GLASGOW (INGLATERRA)

Se desitja immediatament en totas las localitats una persona intel·ligent pera representant.

EL IMPARCIAL y 'ls separatistas bascongats

Ab motiu de la denuncia feta pels tribunals al *Bizcarrar* periódich bilbaí, lo quin ha produhit grossa alarma entre 'ls polítics madrilenys, los periódichs *patrioters* han prés cartas en l' assumpto y á diari nos en parlan, donant al fet una importancia qu' en realitat no té. Y dat cás que la tingués, no creyém que 'ls procediments á que s' inclinan sían los més apropiats pera mimvar los exaltats entussiasmes patriótichs dels suposats separatistas bilbains.

Y lo que menos ha satisfet als tals periódichs, ha estat la actitud adoptada, en aquest cas concret, per los senadors y diputats viscains, quins consideran exageradas las proporcions que ha pres lo fet y excesivament rigurosos los procediments aplicats als individuos de la societat *Euskelduna* y redactors del *Bizcarrar*.

Nosaltres que no estém del tot conformes ab las ideas sustentadas per los socis del *Euskelduna*, lo qual vol dir que si no hi estém en un tot, tal volta nos trobaríam d' acort en algun dels punts qu' informan lo seu programa patriótich, consti que no 'ns avenim gens ni mica ab los escarafalls y excitacions á que, per tal motiu, s' ha donat la premsa madrilenya.

Y heus aquí que «El Imparcial», un dels periódichs que mes y ab major profit propi, procurá engreixar la famosa guerra de Melilla, lo qual considerem en alt grau antipatriótich, ha pres cartas en l' assumpto, y, horroritsat del fet, las emprend contra uns quants bilbains y reclama pera aquestos, *procediments de energia*, censurant á priori l' acort pres per la Diputació Provincial de Vizcaya, que com á filla del pays deurá conixer mes á fons y ab mes coneixement de causa que «El Imparcial», fins á quin punt son perilluosos per la integritat de la patria los suposats separatistas de Bilbao.

Peró lo mes xocant del cas es qu' aixís parli y ab tantas protestas de patriota 's desfassi un periódich, quin director, diputat per la gran Antilla consentí y ajudá á la obra infcua de Romero Robledo, de posar en pugna los interessos de Cuba ab los de la

metrópoli, quant las cuestions dels aranzels de Cuba. Si aixís obran y aixís pensan los *enamorats* de la patria gran, *defensors* de la integritat del territori, hem de confessar que 'ns fan mes por que tots los filibusters y separatistas plegats, de Cuba y de Bilbao.

Y aquexos son los quins ab una *sans façon*, digna del major despreci, s' atreveixen á maltractar, anatematissantlos á los enamorats de la petita patria; á los que preferim tenir la patria petita y molt gran la bandera, que no pas una bandera nafrada pels xiribechs que li han fet las collas de bandolers que s' amparan á la seva sombra sagrada.

Los que no senten mes amor que per la patria gran es perque tenen molt petita l' ànima. Per axó los regionalistas, los que sentim entranyable carinyo per la terra qu' ons ha vist neixer, s' ens agrandeix l' ànima y s' ens aixampla l' amor á totas las regions germanas, y travallem per unirnos ab los llassos que l' amor y l' patriotisme imposan, pera quan arribi l' dia de tornar gran y poderosa la Espanya raquítica d' avuy y apedassar los esboranchs fets á la bandera nacional per lo centralisme absorvent y avassallador de la Espanya castellana.

Ho repetím, no pretenem abonar en un tot la conducta exagerada dels socis de l' *Euskelduna*, perque s'aparta un bon xich dels verdaders principis regionalistas que sustentem. Però sápigas «El Imparcial» y demés patrioterós á la *moderna usanza*, que la Historia del pobles no s' esborra facilment, ni las fronteras naturals s' aixamplan per voluntat dels homes; que aquestos pobles no han sacrificat las generacions passadas pera consentir que 'ls embrutin ab sa baba verinosa los que com «El Imparcial» necessitan estimar á una pátria gran perque entre mitj de tanta grandesa no s' hi oviri la seva petitesa d' esperit.

SECCIÓ POLÍTICA

Lo director de *El Imparcial* sembla qu' ha determinat anar á Cuba.

Pero no en classe de voluntari, ni de reservista, ni per excedencia, sino com á *factotum* d' un periódich popular á qui li te compte organisar un bon servey d' informació, pera veurer d' aumeutar la tirada.

Aixó no obstant vegis lo que diu la premsa madrilenya d' aquell *rasgo de cinisme*:

«Aquesta gallardísima resolució de nostre jove y distingit company en la premsa, qu' abandona los comoditats de la vida de Madrid y las satisfaccions de sa elevada posició personal pera servir ab no poch perill (?) los interressos del públich espanyol ha sigut celebrada per tothom y realment s' ho mereix.»

¡Com hi ha Deu!

Si un acte tan natural com aquest en quí te un negoci que pot donarli positius resultats lo viatge á Cuba, ha de ser celebrat de tal manera, no sabem que 's guarda pera 'ls bon minyons que en aras d' un entusiasme desinteressat y patriótic s' allistan de voluntaris pera correr verdaders perills en defensa de la integritat del territori.

¡No hi ha poca diferencia!

No es tot hù fer lo viatge tractat á cos de rey, ocupant primera de primera, hostatjantse en los millors hotels que 's troban, ben recomanat y ab l' aditament del càrrech de diputat á Corts, ó be com los pobres infelissos, que arrastellats demunt del barco, no sembla si no que serveixen de lastre pera asegurar la estabilitat á bordo.

¿Y donchs los industrials ó comerciants que en aras de sos negocis recorren la Seca y la Meca y la Vall d' Andorra en busca de mereats per sos productes, no han de mereixer de la premsa madrilenya ni un petit elogi per son desinterés en servir al públich y com l' aludit director arrodonir sos beneficis?

Y aixó que 'n Gasset es diputat per un districte de la isla de Cuba y per aquest sol càrrech ja fa temps que hi devia haver anat si volia cumplir sos debers y estima als electors que li han dat l' acta.

¡Valenta argumentació la de la premsa madrilenya!

No te cura; no te cura.

Copiem de *La Renaixensa*:

Diu *El Noticiero Universal*:

«Los amigos del señor Rius y Badia disculpan su inacción y tolerancia en ciertos abusos, ya añejos en determinadas dependencias municipales, diciendo que no por ser alcalde deja de ser hombre de partido, y como tal, tiene que someterse á las indicaciones de quien por su mayor autoridad y prestigio dentro del campo en que milita TIENE DERECHO á ser obedecido. «En suma que del desbarajuste municipal son culpables, hoy, como antes, quienes dirigen la política barcelonesa. Esto es una verdad como un templo, pero no exime de responsabilidad, moral por lo menos, á los que se prestan á complicidades que debieran tener su castigo en el Código Penal.»

«Y lo que dicen los amigos del alcalde defendiéndole, le dicen tambien los de otros funcionarios á los cuales se acusa de derrochadores.» Estos se ven muchas veces precisados á cerrar los ojos obligados por las circunstancias. SI LOS ABRIERAN Á IMPULSOS DE UNA CONCIENCIA HONRADA, SE DECRETARÍA SU CESANTÍA, MIENTRAS QUE DANDO GUSTO Á CIERTOS SEÑORES, PUEDEN ESPERAR, YENDO MAL LAS COSAS, UNA JUBILACION CON ESCASO QUEBRANTO DE SUELDO.»

Donchs, que te molta feyna la guardia civil?

Y es clar que 'n te de feyna.

¿No veu que hi han tants lladregots de brusa y espardenya?

No 's pot entretenir en donar cassa als pillos de levita.

¿Y després com viurian los partits polítichs si 'ls prenian la gent de mes fatxada y mes empena?

Nada; que robin, que robin.

Sálvense los principios y piérdense las colonias.

Lo reputat crítich *Clarín* en un de sos *paliques* del *Heraldo* ha tingut una terrible ensopegada.

Figurinse nada menos que s' ha atrevit à tocar la Marina y 'ls marinos ab un poch respecte que esgarrafa al pensar ab la tradició espanyola en aquets cassos.

Y es clar; s' ha indignat la classe (que 's veu que no mes s' indigna per aquestas tonterias quan tantas cosas serias hi ha per indignarse) y en reunió extraordinaria y en Junta d' honor ha protestat de la irreverencia de 'n Clarín y li ha enviat (aixó si per terra que es per ahont van mes segurs) tres representants disposats à traspassar-lo.

¡Deu meu, Deu meu, quina desgracia;

Ara no mes faltaria que l' il·lustrat crítich, prengués la cosa com si tingués alguna importancia y 'ls trenqués algun os ó matés algú de la representació marítima *terrestre*.

Com si no tinguessin prou desgracia dins dels barcos, qu' encare 'ls haguessin de pelar à pla terreno.

¡Que Deu 'ls il·lumini y sobre tot que no ho agafin à la valenta.

Si pot ser qu' acabi com la informació parlamentaria que va obrirse per averiguar l' empleo dels milions pera fer l' esquadra.

Es lo millor que pot ferse.

Avuy tot 's *mata* aixis.

LO REGIONALISME FRANCÉS Y 'L CATALÀ

(APROPÓSIT D' UN TRAVALL PUBLICAT EN «LA NOUVELLE REVUE» DE PARÍS)

I

Mentres lo regionalisme no ha aparegut més que com aspiració d' uns quants patriotas catalans, gallegos, bascongats y navarros, d' esperit prou estret pera no comprendre las grans excelencias del sistema unitari y centralista que está fent à Espanya tant grant, tant rica y tant poderosa, los polítichs de Madrid, y 'ls que à provincias necessitan que 'ls hi donguin las ideas pensadas desde la capital, han cregut que cap cas tenian de fer de las novas aspiracions y que cap importancia 's tenia de donar à la pretensió de reconstituhir un Estat baix la base de la existencia en ell de regions històriques y naturals diferentas las unas de las altres y ab sentiments, necessitats y vida propia cada una d' ellas.

Los que no apelavan al falsejament més ó menos conscient de la naturalesa de las aspiracions regionalistas, acusant sempre, vingués ó no à tom, de separatistas als que las defensavan; ni 's limitavan à buscar únicament la manera de posar en ridicol ideas que, encare que no haguesin sigut per altres conceptes, haurían sigut respectables, per fundarse en un desinteressat y verdader amor à la pàtria, amor sempre noble y més digne de ser tingut en compte en temps de tanta patrioteria y de tant egoisme; los que no feyan aixó, dihém, fent com si 's prenguessin la cosa en sério, parlavan del anacronisme de las pretensions regionalistas sortint sempre ab que 'l progrés necessita la unió, que 'l mon camina cap à la unitat, y que pretendre contrarrestar la marxa unitaria de la civilització moderna es perdre temps y posar dificultats à la obra progressiva de las nacions.

La unitat alemana y la italiana semblavan probas irrecusables d'aquestas afirmacions. La paraula unitat semblava prou pera que, sense estudiar la significació dels Estats italià y alemany, se 'us tiressin en cara, com á demostració de que 'ls regionalistas eram uns atrassats, que no sabiam mes que somniar. La unitat y la centralisació de Fransa eran aixís mateix arguments que semblavan incontestables contra 'l regionalisme: ningú ho deya clarament, pero 's comprenia que molts trobavan absurd pensar en descentralisació y regionalisme quan en lo nostre constant modelo no 's parlava tant sols de res que pogués contradir la unitat y la centralisació.

Los projectes d'autonomia d'Escocia y d'Irlanda, presentats y 'l derrer fins aprovats una vegada en lo Parlament britànich, comensaren á fer pensar que potser lo regionalisme no era un disbarat tant gros com molts se pensavan. Are que á Fransa 's parla ja y forsa pels uns de descentralisació, pels altres clar y radicalment de regionalisme, potser se compreguí una mica que no som ni *locos ni criminales*, com deya aquell, ni ignorants ni retrogádos.

Per suposat que 'ls que á Madrid se *fassin* regionalistas per créurela una doctrina de moda, veyentla predicada á Fransa, ja 's cuydarán de dir que 'l regionalisme francès es molt acceptable: que 'l que no ho es, es lo catalá. No obstant, ja procurarem nosaltres aixís mateix demostrar que lo bó que proclaman los regionalistas francesos, ja ho teniam proclamat nosaltres molt temps avans.

Y si no, á la proba. Una de las millors revistes de París *La Nouvelle Revue* que s'ha ofert noblement á la propaganda regionalista, fentue ja d'un quant temps á aquesta part, publica en son número de primer d'aquest mes un interessantíssim article en que parla llargament de las discussions tingudas entre 'ls regionalistas francesos respecte de la organisació administrativa, y en ell hi trobém moltes de las idees que han sigut aceptadas pel catalanisme desde llarch temps y fins proclamadas per las nostras Assambleas.

Las reunions á que l'articulista se refereix tingueren lloch en los anys 1892, 93 y 94, á París, essent presididas per MM. Henry Chabrier y Frédéric Ancouretti, componentse de representants de la major part de las provincias de Fransa y especialment de Bretanya, del Franch-Comtat y de las regions meridionals.

—«Com se suposará, diu, los nostres federalistas partian de la hipótesis de la supressió del departament. Ni per un instant se detenian com algun dels nostres llegidors, M. Corundet, per exemple, á la idea que pogués ser conservat fo circo departamental. Lo departament no correspon á res. No satisfá cap aspiració, no proveheix á cap necessitat. Pitjor que aixó encare, perque está plé de perills. En l'eny 1790 se feu prou la experiencia de la autonomia departamental, que portá la anarquia. Ni 's pot pas decretar la autonomia d'una circumscripció sense unitat, sense lley comuna, per dirho aixís, sense ànima!»—

No es veritat que sembla lo mateix que dihem los catalans, y que venim dihent fa tants anys! Sapigut es que 'l *département* francès ve á ser una circumscripció administrativa análoga á la de la *provincia* espanyola, com que la divisió d' Espanya en provincias se feu en 1833, prenent per modelo la divisió en departaments realisada á Fransa, á darrers del passat sigle: aixís se compondrá la importancia del párrafo traduhit. Los federalistas ó regionalistas francesos, prenen per base, com lo catalanisme, las entitats naturals, no las agrupacions ficticias y gubernamentals, com los federalistas pactistas de per aquí. Per aixó, ells com nosaltres proclaman la desaparició del departament ó provincia y 'l respecte á «la regió definida segons los límits trassats, per la naturalesa» com diu *La Nouvelle Revue*; per aixó lluny de ser un argument contra 'l regionalisme francès, es un argument á son favor, lo recort de la anarquia provocada per la autonomia departamental, com ho es á Espanya, pera nosaltres, lo dels successos de la República federal: per aixó 's veu que 'ls regionalistas francesos coincideixen avuy ab nosaltres, los atrassats é ignorants catalanistas, al proclamar la necessitat de donar la autonomia á las regions naturals, provehidas d' ánima, d' esperit propi, com nosaltres acostumém á dir.

Pero no 's creguí que 's limiti á aixó la coincidencia entre 'ls regionalistas francesos d' ara, y 'ls catalanistas: no hi queda reduhida, nó, y aixó que ja seria molt á la afirmació de la unitat de la regió y de son dret á la autonomia: una altra conclusió especialissima del programa catalanista, consignat en las Bases per una Constitució regional catalana, aprobadas en la primera Assamblea de la *Unió Catalanista* reunida á Manresa, en lo mes de Mars del any 1892, forma part també de las adoptadas pels regionalistas ó federalistas francesos, com veurém en un altre article.

LLUIS DURÁN Y VENTOSA.

Lo bon amich dels catalans, lo notable escriptor y poeta alemany En Joan Fastenrath, contribuí també á la Corona Poética dedicada á la Santa Verge de Ripoll, de quina memorable festa nos ocuparem en nostre número anterior.

En aquestos temps en que nostra estimada Catalunya 's veu tant despreciada, escarnida y befada dels de casa, es consolador pera nosaltres veurer com los extrangers li fan justicia.

Per aquest motiu y com á vera mostra de gratitut nos complauém en estampar a continuació la traducció catalana de la hermosa poesia del poeta alemany amich y admirador de lo nostre, En Joan Fastenrath.

DER KAISERGLOCKE GRUSS

ZUE WIEDERHERSTELLUNG VON SANTA MARÍA DE RIPOLL.

SALUTACIÓ

de la *Campana del Emperador* de la Seu de Colonya ab motiu de la restauració de Santa Maria de Ripoll.

Din dan sona á la vora gentil del riu germánich;
din don, y lluny s' escampa lo so afalagador:
 en la Seu dels Tres Reys, del home esfors titánich,
 hi canta una campana, la del Emperador,
 «*Din dan!* ressucitá Germania victoriosa;
 la Seu que té Colonya lo símbol n'es brillant:
 nou Carlemany m'ha dada veu alta y poderosa.
 per que al mon tot ho diga, joyosa y triumfant.

¡Din dan! din don!

«*Din dan! din dan!* altives mes torres sublimades
 s'aixecan hont per segles la grúa en soletat
 les ensenyá als Germánichs naixents é inacabades
 fins que'ls doná corona lo geni coronat.
¡Din dan! lo goig ressona del Rhin en la devesa;
 també armoniós y tendre mon cant s'ha de sentir
 en honra de Maria, la Verge Ripollesa,
 á qui ma veu de bronze saluda desd'aquí.

¡Din dan! din don!

«*¡Santa Maria!* Es ella bresol voltat de gloria
 de llibertats antigues, dels furs del catalans;
 la Verge qu'en tots segles menava á la victòria
 de Guifre á la nisaga batent als mussulmans:
 d'hont va sortir, com flor de la cavalleria,
 qui batallá á Colonya, galant y ab cor altiu,
 per que lliure de mácula quedás en un sol día
 Matilde calumniada, la noble Emperatriu.

¡Din dan! din don!

«Com brilla aquí á la vora del Rhin gran y sumptuosa
 la célebre Basilica qu'espill en lo riu té,
 brilla Santa Maria, robusta y magestuosa,
 en mitx la gerda vall del Ter y del Freser.
 Llohat lo Senyor sia que forsa da á Morgades
 per fer brotá' altra volta, com un segon Gothmar,

del munt d'archs mitx-partits, de voltes trocejades,
la que per deu centurias dels catalans fou llar.

¡Din dan! din don!

«Dormíu dins vostra tomba de nou ja benehida,
¡oh! nobles Berenguers, dormíu en santa pau;
vetlláu com centinelles, cloquers ja ab nova vida;
l'honor de Catalunya per sempre més guardáu.
Colonya vos saluda, sa testa Ausona inclina
y'l Montserrat altívol lo front baixa escayent
davant de la Madona que ha vist de la ruína
del secular Ripoll salvat son monument.

¡Din dan! din don!

«En eixa terra, altra hora regada ab la sanch pura
dels més il·lustres héroes del poble catalá,
com paladió tu hi quedes, oh temple hont hi fulgura
l'ofrena del Sant Pare, eix bé de mal pagar.
Jamay pare ton cántich ¡jamay!, Santa Maria,
d'aqueixa noble patria cercant la redempció;
ta veu sempre ressona, no pare ni un sol día,
cenyint l'alta corona, lo llor del vencedor.

¡Din dan! din don!

NOVAS

—La mar s'ha engolit ull altre barco y ab ell unas quantas vidas mes.

Un vapor mercant passá per un al «Barcaiztegui» y aquest, naturalment, com era tot un barco de guerra y perteneixia á la privilegiada marina espanyola, volgué la fatalitat que fos la victima. Lo vapor mercant sufri una rascadeta de tan poca importancia que ni val la pena de parlarne.

En curts moments un barco que representava una part dels molts sacrificis que á diari ha de fer Espanya, baixá al fons del mar, ahont segurament s'hi estarà al igual que 'l «Reina Regente», fins á la consumació dels sigles.

Y axó que del «Barcaiztegui» se sab ahont aná á parar y ahont passá la terrible catástrofe. No pot dirse aixís del «Reina Regente» del quin no se sap encara ahont se troba, ni se sap tampoch á qui exigir las tremendas responsabilitats que 'l cas reclama.

Las responsabilitats en cassos tals, si 's tracta dels grans senyors Excelentíssims que fan vaca ab los munyidors de la riquesa y bon nom nacionals, no tenen efecte; may se sab qui té la culpa de la catástrofe, in-

moralitat, etc., etc. Però en lo naufragi del «Barcaiztegui» s'ha trobat tot seguit editor responsable. Com que 'l capità del «Mortera» no porta galons flamants á la levita, ni xarrateras, ni l' escut d' Espanya á la gorra, s'ha pogut fer l' home, ha mancat temps pera processarlo y 'l bon senyor ha tingut d' amollar 500.000 pessetas pera que li fessen fiança pera sortir de la garjola.

En cambi; de la terrible hecatombe del «Cabo Machichaco», de la tremenda catástrofe del «Reina Regente», de la ensopogada del «María Teresa» y tants altres desgavells que la ploma avergonyida no vol estampar en lo paper, ningú en parla; passada la primera impressió s'hi tira un vel á sobre y als pochs dias ja ningú se 'n recorda.

Després de tot, que s' en treuria en un pays que no está acostumat á que s' obrin las portas dels grans presiris pera tancarhi á las grans eminencias, qu' en tot cas son los únics responsables del rosari de desgavells y desgracias qu' afligeixen á aquesta desventurada Espanya!

Mes no somniem ab impossibles y resem pera las infortunadas víctimas de la administració espanyola.

—La profesora de tall y confecció donya María Ferrán de Lopez, pot ben estar orgullosa de la bona acullida que ha dispensat Sabadell á la exposició de labors que á son càrrech y baix sa encertada direcció, ha permanesent oberta durant tota la setmana anterior y part de la que acaba de transcorrer, en un dels salons del «Centre Català».

Nosaltres no som pèrits en aquesta mena de treballs y per lo tant no podem fer una relació extensa y detallada del creseut número de labors exposats y deguts á las deixebles de la esmentada profesora. Pero atinent á la impressió qu' ens causá l' esquisit gust que hi campejava en totas y cada una de las pessas exposadas, y á mes fiantnos de la opinió que meresqué á las personas intel·ligents que visitaren la exposició, podem assegurar que la execució dels treballs exposats era en un tot perfecte, endevinants'hi la encertada direcció de la senyora Ferrán, qui ha demostrat una vegada mes esser una excelent profesora. Rebi nostre aplauso que fem extensiu á totas las simpáticas senyoretas que hi exposaren.

—Senyors del Municipi; una cosa volém dirlos hi y es, que aixís com demostrareu tanta energia contra 'ls gossos per haber causat dany á varis transeunts, es necessari demostrar la mateixa energia en no deixar los carrers de Sabadell á las foscas, ab perill de romprers coll y barras qualsevol persona.

¿Quant s' acabarà aquesta mania de no encendre los fanals los dias que deuria eixir la lluna?

—Desde 'l 1.er del próxim Octubre, quedaran oberts los cursos aixís de la Academia Municipal com la de Idiomas, en la Academia que dirigeix lo professor don Joan Llenas.

Principiarán los cursos de 6 á 7 tarde, de 8 á 9 y de 9 á 10 nit.

Lo local de la Academia Poliglota està establert en lo carrer de Sant Pau número 37.

—Sembla que 'n lo sorteig verificat aquets últims dias en la capital de la zona militar ha correspost una regular majoria de números excessivament baixos als minyons d' aquesta ciutat del actual Reemplás.

—Com tots los anys en aquest temps han comensat á instalarse en sos respectius llochs las venedoras de castanyas.

Ja s' acosta 'l mal temps.

—Avuy á causa de tenir ja tirat lo present número no podém fer ressenya del drama del poeta sabadellés don Francisco de A. Criach, titulat: *La Insurrección Cubana* (Episodis de la guerra) estrenat ahir nit en lo teatre dels Camps de Recreo.

Ho farém en lo próxim número.

—Dias passats morí repentinament en la Puda de Montserrat, don Joan Claret Dalmau.

Acompanyém á sa desconsolada familia en son dolor.

—Dimars passat al dematí passá per aquesta ciutat en direcció á Barcelona l' *Orfeo Bilbaí*, al que 's feu un carinyós recibiment.

Estaban en la estació á saludarlo la societat coral *La Americana*, ab son penó, representacions del *Centre Català* y de la premsa y gran número de curiosos.

—De nostre company «La Renaixensa»:

«En las oficinas del cos d' Infantería de Marina, cuadro reclutament número 3, situat en lo carrer de Borrell, 132, entressol, 1.ª, s' entregan las llicencias absolutas junt ab sos alcansos y la llibreta corresponent á las classes de tropa de dit cos pertanyents al reemplás de 1893.

Los alcansos se 'ls hi entregan per medi d' un abonaré, que se 'ls hi expedeix per disposició del Excm. senyor Capitá general del departament de Cartagena, alcansos que 'ls hi serán satisfets quan la caixa tingui recursos pera pagar lo crèdit á ditas classes de tropa de Marina.

Mentrestant poden ferse fer una cadira de brassos porque si s' han d' esperar un parell ó tres de dotzenas d' anys á cobrar s' hi pujan asseure ab tota comoditat. Y no fora tampoch mal que de passada compresen un cuadro al carrer d' en Petritxol, porque darrera 'l vidre may será tan facil que 'ls ratolins se 'ls hi menjin l' abonaré.

¡Quín mirall pera 'ls que determinin entussiasmarse!»

—La Societat Catalana de Concerts prepara una série dedicada á la «música di camera» que tindrà lloch en la segona quinzena del vinent Octubre. Estará á cárrech de la Societat d' artistes belgas dirigida per M. Crickboom, que gosa de una reputació merescuda y que está composta del ja citat artista, que es lo primer violí, y MM. Angenot, Miry y Gillet, encarregats respectivament del segon violí, viola y violoncello.

La part de piano en las obras que ho exigeixin estará á càrrech del se-nyor Granados.

La Societat donará á coneixer alguns dels últims cuartetos de Beethoven, no sentits á Barcelona, y altres obras de Bach, Schuman y Schubert. Entre 'ls compositors moderns que figurarán en los programas s' hi comptan Brahms, Grieg, Cesar Franck, D' Indy, Chausson, Leken, Faure y algun altre.

Los concerts d' aquesta série 's donarán en lo Teatro Principal ó en lo Lirich.

—A Bayona hi ha hagut un certámen de literatura basca en lo que s' ha concedit un primi á la poesia *Maitegarria* y una altra á la titulada *Aita zuhurra et á irur Semeuk*, concedintse també una menció honorífica á la titulada *Su anduan* original del poeta de Sant Sebastián don Bonifaci de Etchegaray.

En lo país basch de Fransa fomentan la llengua tal volta més original de la terra. A la vessant espanyola dels Pirineus ponentins va fugint de mica en mica de las ciutats; y, á no ser l' apoyo que troba en lo clero, desapareixeria potser també del pobles.

Fransa es una nació d' estudi y de treball. Espanya una nació de vida alegre y de miseria. A París honoran seguidament á n' en Mistral y á tots los grans escriptors del mitjdia. A Madrid premian á un escriptor catalá lo mateix any que la reyna te de venir á Barcelona.

Y la llengua francesa no solzament no 'n val de menos sino que 's va estenent cada dia més per tot lo mon civilisat.

Aquí als castellans tot los fa sombra. No volen tenir competencias del idioma catalá ni del bascongat, del asturiá ni del gallego. En tots troban taras menos en lo seu que no es més que un diálech d' aquest últim. Y sinó que llegescan las Cántigas d' Alfonso 'l sabi y que 'ns digan qui las entendrá més, si un castellá de Madrid ó una pagesa de Verin ó de Ponferrada.

—Baix la rahó social de *Camps y Llacer*, s' han constituït ab societat en aquesta ciutat, los quals tindrán lo negoci de llanas y demés representacions.

—Sabut es que lo més important moviment regionalista d' Austria existeix á la Bohemia, ahont l' element txech fá tremolar més d' una vegada als ministres de Viena. L' element oficial, al obecte de fer migrat aquest moviment, posá molt temps tot son afany en fer veure als moravis, que eren de rasa oposada als txechs, però la propaganda del partit nacionalista bohemí, ha despertat tant l' esperit de germanor entre la Moravia y la Bohemia, que al regonexement de la identitat de rasa, n' ha previngut una comunitat d' aspiracions nacionalistas que ha de donar molt que fer á la centralisació austríaca.

Dies enrrera ab motiu de visitar alguns milers de moravis la esposició de Praga, tingué lloch una manifestació regionalista de las que dexe- grans recorts, y s' anuncia ja, que en las vinentes eleccions, la Moravia

sabrá nombrar gent de sa rassa, derrotant per complert als cuners alemanys que fins ara han agavellat sa representació.

—S'ha publicat y hem tingut lo gust de rebre, una fulla en la que la *Associació Popular Regionalista* anuncia la propera publicació d' un quinzinari de propaganda que ab lo títol de *Lo Regionalista*, veurà la pública llum lo dia 15 del mes vinent. Se tracta de un periódich que no admeterà suscripcions y sols, pera que tots los catalans pugan propagar sas ideas, se vendrà en quantitats de 100, 50, 25 ó 12, á preus tant reduhits que sols fentne tiratges molt nombrosos pot la *Associació* sortirne sense pérdua.

Felicitém de tot cor á *La Popular*, per sa nova obra de propaganda, y al desitjarli un felís éxit, esperém que tots los catalanistas convensuts propagarán la circulació de *Lo Regionalista*.

Lo Concell Directiu de la esmentada Associació, nos prega també que fem públich qu' enviará lo prospecte del quinzinari, á tots quants l' envien á buscar al domicili social (Escudillers Blancs, n.º 8, pis 1.º Barcelona).

—Acaba de celebrarse á Berlin un congrés de juriconsults alemanys, y naturalment! dominanthi l' element prussiá, que es lo de la absorció é imposició, com lo dels castellans aquí, ha adoptat per majoria una proposició essentant lo desitg de que sia unificat lo Códech civil alemany, y contenint la determinació de que aytal desitg sia comunicat al Concell federal y al Reichstag.

Cal dir en honra de la classe dels advocats alemanys, que un de sos primers juriconsults, Othó Gierke, combaté ardorosament la citada proposició. Son principal argument, que cap sofista es capás de destruir, fou aquest: Las rasas d' Alemany tenen las sevas necessitats y 'ls seus caràcters propis. Volguer sometre á una mateixa regla jurídica la Alemany entera, lluny d' afermar la unitat, la comprometeria, com á conseqüència dels inconvenients d' una llegendació uniforme.

—De D. Ramon N. Comas habém rubut en elegant cuàdern la biografia del celebrat compositor musical D. Ramon Vilanova y Barrera, que li fou premiada en lo Certámen que la Congregació de Sant Lluís Gonzaga celebrá á Barcelona l' any passat. A la esmentada biografia precedeix lo retrato del mestre y una carta que dirigeix al autor lo distingit literat D. Claudi Omar, recordant las bellas condicions morals que adornaban al biografiat, apart dels mérits del artista. Lo treball del Sr. Comas es acabat y digne de sa ploma ben coneguda y enaltida en aquest ram de la literatura, el que desitjariam prengué mes desenrotllo, porque efectivament convindria fer conèixer molt de lo bó que tenim y hem tingut á casa, y no caure tan sovint en la ridícula de donar importancia á mérits més inferiors, que tenint la sort de ser extrangers s' ens ofereixen acompanyats de elogis aparatosos y un nom que com més difícil es de pronunciar més ens ilusiona.

Ademés de donar las gracias al Sr. Comas per sa fina atenció, lo felicitem corament per haber contribuït á difundir lo recort de tan eximí compositor com virtuós ciutadà, que veritablement honra á la pàtria catalana.

—Lo Consistori dels Jochs Florals de Barcelona ha tingut la finesa de enviarnos lo tomo d'enguany contenint los següents travalls que son tots los que resultaren premiats.

Convocatoria.—Llista de las composicions.—Acta de la festa.—Discurs del President del Consistori, don Lluís Domenech y Montaner.—Memoria del Secretari del Consistori, don Joan Almirall y Forasté.—La tísica, de don Claudi Planas y Font.—Brindis de Pascua, de don Sebastià Trullol y Plana.—L' Aplech de Sant Mateu, de don Antoni Bori y Fontestà.—La Mestressa, de don Lluís B. Nadal.—Elegia, de don Frederich Rahola y Tremols.—Lo Cabaler, de don Frederich Renyé y Viladot.—La Salve á Montserrat, de don Guillém A. Tell y Lafont.—Mares, de donya Dolors Moncerdá de Macià.—La nit dels morts, de don Joan Manel Casademunt.—Un idili casulá, de don Joseph Blanch y Romaní.—Lo millor de la terra, de don Joaquim Ruyra y Oms.—De mala mena, de don Joaquim Ruyra y Oms.—Lo Martiri de Sant Magí de don Norbert Font y Sagué.—Lo Palau Episcopal de Barcelona, de don Norbert Font y Sagué.—Estudi sobre lo Bisbe d' Osca, En Vidal de Canyelles, de don Salvador Bové y Salvador.—Costums del segle XV, de don Jaume Serra é Iglesias.—Datos biográfichs d' En Joan Fivaller, de don Pere Nubiola y Espinós.—Lo capdill vigatà Bernat Guillém d' Altarriba, de don Francesch Carreras y Candi.—La bandera de Santa Eulària, de don Joseph Maria Serra y Valls.—Estudi sobre la Filosofia á Catalunya en lo segle XVIII, de don Frederich Clascar y Sanou.—La diada de Santa C eu, de donya Dolors Moncerdá de Macià.—La época mes rica de la marina catalana, de don Joseph Ricart y Giralt.—Tradicions de la Costa, de don Joan Ribas y Carreras.—De la terra, de don Francesch Matheu.—Sermó en vers y en catalá, de don Sebastià Sans y Bori.—Las Armadas de Salou y Port Fangós, de don Salvador Sanpere y Miquel.—Discurs de gracias, de don Hermilí d' Oloriz.

Aquest tomo imprés sobre excelent paper conté 464 planas de text, corresponentne las tres quartas parts als travalls extraordinaris de vers y prosa que resultaren premiats.

—Avuy per la nit tindrà lloch en lo teatre Euterpe una extraordinaria funció, prenenthi part los adivinadors del pensament humá *Mlle. Roux y Mr. Grossi*.

Se posará en escena la gran sarsuela en tres actes *El Juramento*.

—En lo carrer de Sant Quirse n.º 6 s' ha establert un col·legi de Francés baix la direcció de la profesora donya Maria Denaclara, deixeble del cole-

gi del Santíssim Sagrament de Perpignan y poseedora dels títols elemental y superior concedits per l' Acadèmia de Montpeller.

—En alguns periodichs havem llegit la notícia de que 's proposa al eminent noveleta català D. Narcís Oller y Moragas, per president dels vinents Fochs Florals.

Molt nos plauria que 's confirmés la notícia.

—Segons tenim entès, la Junta directiva del Gremi de Fabricants està ultimant los treballs preparatoris pera la creació de la Escola Industrial en projecte, inspirantse en los estudis de las Comissions nominades en son dia y dels quals oportunament donarem compte á la esmentada Junta.

A no tardar se cridarà una nova reunió general á aquest objecte pera enllestir ab activitat tot quan sia necessari pera la realització de la idea que ab tan entusiasme fou acollida per tot Sabadell.

—Fa pochos dies que està malalta de bastant cuydado la senyora de nostre bon amic don Andreu Casas.

No cal dir ab quin desitj esperem tenir afalagadoras noticias que indiquin lo complet restabliment de la senyora esposa de nostre estimat amic.

—La Associació de Catòlics de aquesta ciutat ha tingut la honra de rebre del Cardenal Rampolla lo telégrama que segueix.

«Casanovas, President Associació Catòlics, Sabadell.—Serveixis participar á los socis viu agraïment de Sa Santetat é implorada benedicció. Cardenal Rampolla».

O B R A N O V A

Jochs Florals de Barcelona de 1895

Forma un tomo de 464 planas, esmeradament imprés, contenint tots los treballs en prosa y en vers premiats aquest any.

Se ven en las llibrerías de Verdaguer, Puig, Lopez y Masó y Casas y en la Imprempta «La Renaixensa».

IMPREMTA. En la d' aquest periodich, carrer de Calderón, 36, se fan tota classe de treballs á preus reduhits.

Plegadors de cartró á las midas que 's desitxin, se 'n poden servir ab tota urgencia.

IMPREMTA TUGAS.-CALDERON, 36.

FILTRES PERA L' AYGUA

Per 8 pessetas evitaréu una pila de enfermetats.

Sabadell es una de las poblacions més castigadas per las enfermetats, gracias á l' aygua carregada de llot, cals y diversas materias vegetals en putrefacció.

Unich modo d' evitarlas es filtrar l' aygua per medi dels filtres científicament construhits per la casa

M. BURGÜES. - CREUHETA, 92.

NOTA.—Per 0'50 CÉNTIMS se neteijan y cambian las materias que serveixen pera clarificar l' aygua.

BANCH DE SABADELL

Pren á descuento y negociació cupons Interior, Exterior, Amortisable y Billets Hipotecaris Isla de Cuba, venciments corrents.

Horas de despatx: de 9 á 12 matí, tots los dias feyners.

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres ó un *biscuit-glacé*, pa y ví.

També s' atmeten abonos á preus ventajosos. Servey esmeradíssim.

Restaurant Colon, Rambla, Barcelona

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36.—SABADELL.